

ថ្នាំបង្ការរោគ គ្រុនផ្តាសាយធំ 2009 H1N1

ថ្នាំរស់ ដែលខ្សោយ (ថ្នាំបង្ការរោគបាញ់តាមច្រមុះ)

អ្វីដែលលោកអ្នកត្រូវដឹង

មានសេចក្តីថ្លែងព័ត៌មានថ្នាំបង្ការរោគ ជាច្រើន ជាភាសាអង់គ្លេស និងជាភាសាផ្សេងៗទៀត ។ សូមមើលនៅ www.immunize.org/vis ។

1 តើគ្រុនផ្តាសាយធំ 2009 H1N1 ជាអ្វី?

គ្រុនផ្តាសាយធំ 2009 H1N1 (ជួនកាលគេហៅថា Swine Flu) ជាភាសាខ្មែរហៅថា ស្លាករោគគ្រុនផ្តាសាយ ឬគ្រុនផ្តាសាយជ្រូក បានបណ្តាលដោយសាររាងកាយមេរោគវិរុស ថ្មីនៃគ្រុនផ្តាសាយធំ ។ វាបានឆ្លងរាលដាលទៅប្រទេសជាច្រើន ។

ដូចគ្នានឹងមេរោគគ្រុនផ្តាសាយធំផ្សេងៗទៀតដែរ រោគ 2009 H1N1 ឆ្លងរាលដាលពី មនុស្សម្នាក់ ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀត តាមរយៈការក្អក ការពណ្តាស់ ហើយជួនកាលតាម រយៈការប៉ះនឹងវត្ថុអ្វីដែលមានប្រឡាក់មេរោគវិរុស ។

សញ្ញានៃរោគ 2009 H1N1 អាចរួមមាន :

- រហឹមរហៃ
- គ្រុនក្តៅ
- ឈឺបំពង់ក
- ឈឺសាច់ដុំ
- រៀសរៀម
- ក្អក
- កណ្តាស់

មនុស្សខ្លះទៀតក៏អាចមានការរាករាស និងក្អកចង្ហោរផងដែរ ។

មនុស្សភាគច្រើនបានស្រួលខ្លួនឡើងវិញ ក្នុងពេលមួយអាទិត្យ ។ ប៉ុន្តែមនុស្សមួយ ចំនួន អាចមានរោគហើមសួត ឬមានជំងឺធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត ។ រីឯមនុស្សខ្លះទៀត នឹង ត្រូវចូលសំរាកនៅមន្ទីរពេទ្យ ហើយខ្លះទៀតអាចនឹងស្លាប់ ។

2 តើរោគ 2009 H1N1 ខុសគ្នាពីគ្រុនផ្តាសាយធំ (តាមរដូវ) ធម្មតា ដោយរបៀបណា?

មេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយធំតាមរដូវ ផ្តាស់ប្តូរពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ប៉ុន្តែវាមានភាព ស្រដៀងនឹងគ្នាណាស់ ។

មនុស្សដែលធ្លាប់កើតមានគ្រុនផ្តាសាយធំ នៅពេលកន្លងទៅ តាមធម្មតាមានភាពស្ថា រោគខ្លះ ចំពោះនឹងមេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយធំតាមរដូវ (ខ្លួនប្រាណរបស់គេបានកើន សមត្ថភាពខ្លះ ដើម្បីតាំងនឹងមេរោគវិរុស) ។

មេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយធំ 2009 H1N1 គឺជាពូជមេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយថ្មីមួយ ។ វាមានភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំង អំពីមេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយធំតាមរដូវ ។

មនុស្សភាគច្រើនមានភាពស្ថាប័នច្របូកច្របល់ ឬមានភាពស្ថាប័នច្របូកច្របល់ ចំពោះគ្រុន ផ្តាសាយធំ 2009 H1N1 (ខ្លួនប្រាណរបស់គេមិនបានប្រុងប្រៀបដើម្បីតាំងនឹង មេរោគវិរុសឡើយ) ។

3 ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ 2009 H1N1

សព្វថ្ងៃនេះមានថ្នាំបង្ការរោគ ដើម្បីការពារប្រឆាំងនឹងគ្រុនផ្តាសាយធំ 2009 H1N1 ។

- ថ្នាំបង្ការរោគទាំងនេះ គឺបានផលិតឡើងដូចគ្នានឹងថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ តាមរដូវដែរ ។
- ថ្នាំទាំងនេះត្រូវបានរំពឹងថាមានសុវត្ថិភាព និងមានប្រសិទ្ធភាពដូចគ្នានឹងថ្នាំបង្ការ រោគគ្រុនផ្តាសាយធំតាមរដូវដែរ ។
- ថ្នាំទាំងនេះនឹងមិនការពារជំងឺ “ដូចគ្រុនផ្តាសាយធំ” ដែលបានបណ្តាលមកពី មេរោគវិរុសផ្សេងៗទៀតឡើយ ។
- ថ្នាំទាំងនេះនឹងមិនការពារគ្រុនផ្តាសាយធំតាមរដូវទេ ។ **បើអ្នកចង់ការពារកុំឲ្យឆ្លង គ្រុនផ្តាសាយធំតាមរដូវ អ្នកគួរតែចាក់ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំតាមរដូវផងដែរ ។**

ថ្នាំបង្ការរោគរស់ ដែលខ្សោយបាញ់តាមច្រមុះ (Live, attenuated intranasal) ឬហៅកាត់ថា LAIV ត្រូវបានបាញ់ចូលទៅច្រមុះ ។ សន្លឹកនេះរៀបរាប់អំពីថ្នាំបង្ការ រោគរស់ ដែលខ្សោយបាញ់តាមច្រមុះ ។

សព្វថ្ងៃនេះក៏មានថ្នាំបង្ការរោគរស់កម្រិតដែរ ដែលត្រូវបានផ្តល់ឲ្យជាថ្នាំចាក់ ។ ព័ត៌មាន អំពីថ្នាំនេះ មានរៀបរាប់នៅសន្លឹកមួយដោយឡែកទៀត ។

ថ្នាំ 2009 H1N1 LAIV ពុំមានសារធាតុធីម្យីសាល (thimerosal) ឬសារធាតុរក្សាទុក ផ្សេងទៀតទេ ។ ថ្នាំនេះបានអនុញ្ញាតសំរាប់មនុស្សអាយុពី 2 ឆ្នាំ រហូត ដល់ 49 ឆ្នាំ ។

ថ្នាំបង្ការរោគវិរុស គឺបានខ្សោយ (អន់ខ្សោយ) ដូច្នេះហើយវានឹងមិនបណ្តាល ឲ្យមានជំងឺទេ ។

4 តើអ្នកណាខ្លះ គួរតែទទួលថ្នាំបង្ការរោគគ្រុន ផ្តាសាយធំ 2009 H1N1 និងនៅពេលណា?

អ្នកណាខ្លះ:

ថ្នាំ LAIV បានយល់ព្រមឲ្យប្រើ សំរាប់មនុស្សតាំងពីអាយុ 2 ឆ្នាំ រហូតដល់ 49 ឆ្នាំ ដែលគ្មានផ្ទៃដោះ និងដែលពុំមានលក្ខណៈសុខភាពខ្លះ (មើលលេខ 5 ខាងក្រោម) ។ ក្រុមមនុស្សដែលបានឲ្យយោបល់ដើម្បីទទួលថ្នាំ 2009 H1N1 LAIV ជាដំបូងគេ គឺមនុស្សមានសុខភាពល្អ ដែល :

- មានអាយុតាំងពី 2 ឆ្នាំ រហូតដល់ 24 ឆ្នាំ
- មានអាយុតាំងពី 25 ឆ្នាំ រហូតដល់ 49 ឆ្នាំ និង
 - រស់នៅជាមួយ ឬមើលថែទាំទារក អាយុក្មេងជាង 6 ខែ ឬ
 - អ្នកថែរក្សាសុខភាព ឬបុគ្គលិកពេទ្យផ្នែកសង្គ្រោះភាពអាសន្ន ។

នៅពេលណាមានថ្នាំបង្ការរោគថែមទៀត មនុស្សផ្សេងទៀតដែលមានសុខភាពល្អ ចាប់តាំងពីអាយុ 25 ឆ្នាំ រហូតដល់ 49 ឆ្នាំ ក៏គួរតែចាក់ថ្នាំបង្ការរោគដែរ ។

កំណត់ : ទន្ទឹមនឹងក្រុមមនុស្សខ្លះមិនគួរទទួលថ្នាំ LAIV បានទេ – ឧទាហរណ៍ដូចជា ស្ត្រីមានផ្ទៃដោះ មនុស្សដែលមានបញ្ហាសុខភាពត្រូវតែត្រង និងក្មេងៗ ចាប់ តាំងពីអាយុ 6 ខែ ទៅដល់ 2 ឆ្នាំ – វាគឺជាសារៈសំខាន់ ថាគេ ត្រូវបានចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ ។ គេគួរតែបានចាក់ថ្នាំការពារគ្រុនផ្តាសាយធំ ។

រដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធកំពុងតែផ្តល់ថ្នាំបង្ការរោគនេះ សំរាប់មនុស្សព្រមទទួលដោយ ស្ម័គ្រចិត្ត ។ តែជាយ៉ាងណាមិញ ច្បាប់រដ្ឋ ឬក្រុមហ៊ុនការងារ អាចនឹងផ្លូវឲ្យមាន ការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ សំរាប់មនុស្សមួយចំនួន ។

ពេលវេលា

ត្រូវចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ យ៉ាងតិចប្រាំដំណើរនៅពេលមានថ្នាំបង្ការរោគ ។ ក្មេងៗមានអាយុរហូតដល់ទៅ 9 ឆ្នាំ គួរតែទទួលថ្នាំបង្ការរោគពីរដូស គឺពីរកំរិតចន្លោះ គ្នាប្រហែលជាពីរខែ ។ ក្មេងៗដែលចាស់ជាង និងមនុស្សចាស់ ត្រូវការតែមួយដូស ប៉ុណ្ណោះ ។

5 មនុស្សខ្លះមិនគួរតប្រើទទួលថ្នាំបង្ការរោគទេ ឬគួរតែរង់ចាំ

បើអ្នកមានប្រតិកម្មធ្ងន់ធ្ងរ (ការគំរាមកំហែងជីវិត) ដោយមានប្រតិកម្មនឹងពងសត្វ ឬសារធាតុផ្សំផ្សេងទៀតនៅក្នុងថ្នាំបង្ការរោគ អ្នកមិនត្រូវទទួលថ្នាំ 2009 H1N1 LAIV ទេ ។ បើអ្នកមានប្រតិកម្មធ្ងន់ធ្ងរអ្វីមួយ ត្រូវប្រាប់មនុស្សដែលផ្តល់ថ្នាំបង្ការរោគឲ្យអ្នក ។

- ថ្នាំ 2009 H1N1 LAIV មិនត្រូវបានច្របាច់ទៅក្រុមមនុស្សនៅខាងក្រោមឡើយ ។
- ក្មេងៗអាយុតិចជាង 2 ឆ្នាំ និងមនុស្សចាស់អាយុ 50 ឆ្នាំ និងចាស់ជាង
- ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ
- មនុស្សណាម្នាក់ ដែលខ្សោយខាងប្រព័ន្ធសុខភាព
- មនុស្សណាម្នាក់ ដែលមានបញ្ហាសុខភាពត្រាំត្រង ដូចជា
 - រោគបេះដូង
 - រោគដង្ហើម
 - រោគសួត
 - រោគដំណើររបំបែកអាហារ ដូចជារោគទឹកនោមផ្អែម
 - រោគហឺត
 - រោគខ្វះឈាមក្រហម និងបញ្ហារោគឈាមផ្សេងៗទៀត
- ក្មេងៗអាយុតិចជាង 5 ឆ្នាំ ដែលមានរោគហឺត ឬមានលក្ខណៈមួយ ឬច្រើនជាង នៃការតឹងដង្ហើម នៅក្នុងកំឡុងពេលៗនាពេលទៅ
- មនុស្សណាម្នាក់ ដែលមានបញ្ហាខាងសាច់ដុំ ឬសរសៃប្រសាទអ្វីមួយ (ដូចជារោគវិកលខួរក្បាល) ដែលអាចបណ្តាលឲ្យមានបញ្ហាខាងការដកដង្ហើម ឬការលេប
- មនុស្សណាម្នាក់ ដែលនៅពិតស្ថិតនឹងឥរិទ្ធិពលណាម្នាក់ដែលមានប្រព័ន្ធសុខភាពអន់ខ្សោយជាអនេក (ដែលត្រូវការថែទាំក្នុងបរិស្ថានដែលការពារ ដូចជាផ្នែកផ្សិត ខ្លួនឆ្អឹង)
- ក្មេងៗ ឬក្មេងៗទំនេង ដែលទទួលបានការព្យាបាលដោយប្រើថ្នាំអាស៊ីនយូរលង់ ។

បើអ្នកមានជំងឺធុនស្រាល ឬធ្ងន់ធ្ងរ អ្នកអាចទទួលបានឱវាទឲ្យរង់ចាំទាំអ្នកបានច្រើនស្បើយសិន មុននឹងទទួលថ្នាំបង្ការរោគ ។ បើអ្នកមានគ្រុនផ្តាសាយធុនស្រាល ឬមានជំងឺផ្សេងៗទៀត តាមធម្មតាមិនចាំបាច់ទេ ។

ត្រូវប្រាប់គ្រូពេទ្យរបស់អ្នក បើអ្នកធ្លាប់មាន :

- ប្រតិកម្មដែលគំរាមកំហែងជីវិត បន្ទាប់ពីទទួលថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធុនស្រាលជាមួយរដូវ
- រោគ Guillain-Barré Syndrome (ជារោគកំរិតជំងឺធ្ងន់ធ្ងរ ដែលកំហែងកាត់ថា GBS ដែរ) ។

ថ្នាំទាំងនេះអាចនឹងមិនមែនជាមូលហេតុ ដើម្បីជៀសវាងថ្នាំបង្ការរោគទេ ប៉ុន្តែបុគ្គលិកពេទ្យអាចជួយអ្នកសម្រេចបាន ។

ថ្នាំ 2009 H1N1 LAIV អាចនឹងឲ្យនៅពេលដូចគ្នា ដូចថ្នាំបង្ការរោគភាគច្រើនផ្សេងៗទៀតដែរ ។ ត្រូវប្រាប់គ្រូពេទ្យរបស់អ្នក បើអ្នកបានទទួលថ្នាំបង្ការរោគអ្វីមួយផ្សេងទៀត ក្នុងខែកន្លងមក ឬបំរុងនឹងទទួលថ្នាំបង្ការរោគអ្វីមួយ ក្នុងខែបន្ទាប់ទៀត ។ ថ្នាំ H1N1 LAIV និងថ្នាំ LAIV តាមរដូវ មិនគួរឲ្យនៅពេលព្រមគ្នាឡើយ ។

6 តើមានគ្រោះថ្នាក់អ្វីខ្លះ បណ្តាលមកពីថ្នាំ 2009 H1N1 LAIV?

ថ្នាំបង្ការរោគ ក៏ដូចនឹងថ្នាំផ្សេងៗទៀតដែរ ដែលអាចបណ្តាលឲ្យមានបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជាមានប្រតិកម្មខ្លាំង ជាដើម ។ ប៉ុន្តែភាគច្រើននៃគ្រោះថ្នាក់នៃថ្នាំបង្ការរោគណាមួយ ដែលបណ្តាលឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ឬស្លាប់ គឺមានតិចតួចណាស់ ។

ភាពគ្រោះថ្នាក់កើតចេញអំពីថ្នាំ 2009 H1N1 LAIV ត្រូវបានរំពឹងថាមានភាពស្រដៀងគ្នានឹងថ្នាំ LAIV តាមរដូវដែរ :

- បញ្ហាស្រាលៗ :**
- គេបានរាយការណ៍ថា កូនក្មេង និងក្មេងៗទំនេងមួយចំនួន ពីអាយុ 2-17 ឆ្នាំ មានប្រតិកម្មធុនស្រាល រួមមាននូវ :
- ការហៀរសំបោរ ការតឹងច្រមុះ ឬក្អក
 - ឈឺក្បាល និងឈឺសាច់ដុំ
 - ឈឺដុំបាញ់ ឬការក្អកក្អាយ ឬចុះរាក ម្តងម្កាល
 - គ្រុនក្តៅ
 - ការតឹងដង្ហើម

- គេបានរាយការណ៍ថា មនុស្សចាស់មួយចំនួន ពីអាយុ 18-49 ឆ្នាំ មាន :
- ការហៀរសំបោរ ឬការតឹងច្រមុះ
 - ក្អក ស្រៀវស្រាញ អស់កំឡាំង/ខ្សោយកំឡាំង
 - ឈឺបំពង់ក
 - ឈឺក្បាល

- បញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ :**
- ប្រតិកម្មដែលគំរាមកំហែងជីវិត ទៅនឹងថ្នាំបង្ការរោគ គឺក្រុមមានណាស់ ។ បើសិនជាវាកើតឡើង តាមធម្មតាមានក្នុងពេលពីរបីនាទី ទៅពីរបីម៉ោង បន្ទាប់ពីបានទទួលថ្នាំបង្ការរោគ ។
 - នៅក្នុងឆ្នាំ 1976 ប្រភេទដំបូងនៃថ្នាំបង្ការរោគផ្តាសាយ (swine flu ឬគ្រុនផ្តាសាយជ្រូក) បានជាប់ទាក់ទងជាមួយនឹងរោគរាសីនៃរោគ Guillain-Barré Syndrome (GBS) ។ ថ្នាំ LAIV មិនជាប់ទាក់ទងទៅនឹងរោគ GBS ទេ ។

7 ចុះបើសិនជាមានប្រតិកម្មធ្ងន់ធ្ងរវិញនោះ?

តើខ្ញុំគួរតែឃ្នាំរកមើលអ្វី?

លក្ខណៈចម្លែកអ្វីមួយខុសពីធម្មតា ដូចជាគ្រុនក្តៅខ្លាំង ឬអាកប្បកិរិយាប្រែប្រួល ។ សញ្ញានៃប្រតិកម្មធ្ងន់ធ្ងរ អាចរួមមាន ការពិបាកដកដង្ហើម ស្លាកសំឡេង ឬការតឹងដង្ហើម មានកន្ទួលលើស្បែក ស្លាកស្លាំង ខ្សោយកំឡាំង ចង្កាក់បេះដូងដើរញាប់ៗ ឬវិលមុខ ។

តើខ្ញុំត្រូវធ្វើយ៉ាងណា?

- ទូរស័ព្ទទៅគ្រូពេទ្យ ឬយកមនុស្សនោះទៅជួបគ្រូពេទ្យជាបន្ទាន់ ។
- ប្រាប់គ្រូពេទ្យ អំពីអ្វីដែលបានកើតឡើង បានកើតឡើងនៅថ្ងៃខែឆ្នាំណា និងវេលាម៉ោងប៉ុន្មាន ហើយបានទទួលថ្នាំបង្ការរោគពីពេលណា ។
- ស្នើគ្រូពេទ្យរបស់អ្នក ឲ្យរាយការណ៍អំពីប្រតិកម្ម ដោយបំពេញក្រដាសប្រព័ន្ធបាយការណ៍ព្រឹត្តិការណ៍ប្រតិកម្មថ្នាំបង្ការរោគ (Vaccine Adverse Event Reporting System - VAERS) ។ ឬអ្នកអាចបំពេញសេចក្តីរាយការណ៍នេះ តាមវិបសៃត៍របស់ VAERS នៅ www.vaers.hhs.gov ឬដោយទូរស័ព្ទទៅលេខ **1-800-822-7967** ។

VAERS មិនផ្តល់ឱវាទផ្នែកសុខភាពឡើយ ។

8 ការធានារ៉ាប់រងគ្រោះថ្នាក់ បណ្តាលមកពីថ្នាំបង្ការរោគ

បើប្រសិនបើអ្នក ឬកូនរបស់អ្នក មានប្រតិកម្មទៅនឹងថ្នាំបង្ការរោគ សមត្ថភាពរបស់អ្នកដើម្បីប្តឹងផ្តល់ គឺបានកំរិតដោយច្បាប់ ។

តែជាយ៉ាងណាមិញ កម្មវិធីនៃរដ្ឋបាលសហព័ន្ធ បានបង្កើតឡើងដើម្បីជួយបង់ថ្លៃការថែទាំរោគ និងការចំណាយផ្សេងៗទៀត សំរាប់មនុស្សមួយចំនួន ដែលមានប្រតិកម្មធ្ងន់ធ្ងរ ទៅនឹងថ្នាំបង្ការរោគនេះ ។ សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពីកម្មវិធីនេះ សូមទូរស័ព្ទលេខ **1-888-275-4772** ឬមើលវិបសៃត៍របស់កម្មវិធី នៅ www.hrsa.gov/countermeasurescomp/default.htm ។

9 តើខ្ញុំធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យបានយល់ដឹងបន្ថែមទៀត?

- សាកសួរគ្រូពេទ្យរបស់អ្នក ។ គេអាចផ្តល់ព័ត៌មានដែលមានភ្ជាប់ជាមួយប្រអប់ថ្នាំ ឬផ្តល់យោបល់អំពីប្រភពព័ត៌មានផ្សេងៗទៀត ។
- សូមទូរស័ព្ទទៅក្រសួងសុខាភិបាលប្រចាំតំបន់ ឬក្រសួងសុខាភិបាលរដ្ឋ ។
- សូមទាក់ទងទៅមណ្ឌលសំរាប់ទប់ស្កាត់ និងបង្ការជំងឺ (Centers for Disease Control and Prevention - CDC) :
 - សូមទូរស័ព្ទទៅលេខ **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** ឬ
 - សូមមើលវិបសៃត៍របស់ CDC នៅ www.cdc.gov/h1n1flu ឬ www.cdc.gov/flu
 - សូមមើលវិបសៃត៍នៅ www.flu.gov

